

лежних благ», оберігати індивіда від хибного вибору, доволіно перерозподіляти доходи. Значення індивідуальних уподобань зводиться до мінімуму, держава як вища інстанція є об'єктивною, вправі нав'язувати власні цінності та вирішувати, що є найкращим для громадян. Індивідуалістичній, суспільноцентристській концепції фінансів, навпаки, притаманне визнання складності співставлення корисності окремих індивідів. Рішення щодо суспільного сектору економіки в таких умовах є лише результатом колективної взаємодії рівних у правах громадян, керованих власними економічними інтересами, а держава – альтернативний ринковому засіб для задоволення потреб людини.

Література:

1. Локк Дж. Сочинения в 3 т. / Пер. с англ. и лат. 1–3. / Ред. и сост. авт. примеч. А.Л. Субботин. – М.: Мысль, 1998, 668 с (т3), 621 с. (т 1).
2. Гоббс Т. Сочинения 2 т. Т 1 (2) / Пер. с лат. и англ., Сост., ред. изд., авт. ступ. ст. и примеч. В.В. Соколов. – М.: Мысль, 1989. – 622 (1) 731 (2) с.
3. Politics and Policy Making in Developing Countries: Perspectives on the New Political Economy / ed. by Gerald M. Meier. San Francisco. California: ICS Press, 1991.

e-mail: nataliadutka@ukr.net

Дутка Н.Є., головний спеціаліст відділу видатків УДКСУ у м. Тернополі

ПИТАННЯ КОНТРОЛЮ ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ОРГАНАМИ КАЗНАЧЕЙСТВА

*Dutka N.E., Main Specialist of Department of Spending of the State Treasury
in Ternopil*

THE ISSUE OF CONTROL THE IMPLEMENTATION OF THE BUDGET LEGISLATION BY TREASURY

В Україні застосовується казначейська форма обслуговування бюджетів усіх рівнів. Завдяки цьому, на думку О. Кириленко та Б. Малиняка, досягнуто «певних позитивних змін у бюджетному процесі: підвищено ефективність управління коштами бюджетів, запроваджено систему попереднього та поточного контролю за їх використанням, забез-

печено можливість отримання повної, своєчасної і достовірної інформації про стан виконання бюджетів» [1, с. 7].

Одна із основних функцій казначейства – це контроль за виконанням бюджетів. Даний контроль відбувається в різноманітних формах та за різними критеріями. В процесі виконання державного бюджету за видатками контроль, що здійснюється органами ДКСУ, складається з низки тісно взаємопов'язаних процедур. Комплексне їх виконання і дотримання принципів оперативності, систематичності та повноти забезпечують результативність проведеного контролю, а також формування повноцінної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Контрольні повноваження ДКСУ при касовому виконанні державного бюджету за видатками розпочинаються з відкриття бюджетних асигнувань і завершуються операціями з оплати видатків, тобто фактичного проведення платежів. Суттєве значення даний контроль має під час реєстрації бюджетних зобов'язань та бюджетних фінансових зобов'язань (попередній) та у процесі оплати рахунків розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів (поточний). Органи казначейства здійснюють такий контроль на регулярній основі. Попередній контроль дозволяє запобігти і попередити бюджетне правопорушення на стадіях обліку бюджетних асигнувань, контролю за їх дотриманням, узагальнення інформації щодо зобов'язань розпорядників різних рівнів і виділення бюджетних асигнувань. Таким чином забезпечується ефективне управління державними фінансами. Поточний контроль здійснюється у процесі оплати рахунків розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів шляхом перевірки відповідності платіжних документів затвердженому кошторису бюджетної установи чи плану використання бюджетних коштів для одержувачів, наявності необхідних підтверджуючих документів, які є підставою для здійснення платежів та засвідчують факт придбання товару, виконання робіт та надання послуг, а відтак є важливим інструментом контролю за цільовим спрямуванням бюджетних коштів. Тому при поданні установами-клієнтами документів для реєстрації бюджетних зобов'язань та/або бюджетних фінансових зобов'язань і оплати рахунків перевіряється доцільність і законність проведення витрат в кожному конкретному випадку, а в разі порушення діючого законодавства застосовуються такі заходи впливу за порушення бюджетного законодавства як попередження та зупинення операцій із бюджетними коштами.

Попередження про неналежне виконання бюджетного законодавства з вимогою щодо усунення порушення бюджетного законодавства застосовується в усіх випадках виявлення порушень бюджетного законодавства. У день виявлення факту порушення, або не пізніше наступного робочого дня посадова особа органу Казначейства в довільній письмовій формі складає попередження, в якому зазначаються: суть порушення бюджетного законодавства; посилання на норми нормативно-правових актів, які порушено та є підставою для складання попередження; термін усунення порушення бюджетного законодавства; назва, номер, дата й сума документа, який повертається без виконання; код програмної класифікації видатків та кредитування державного або місцевих бюджетів (код Типової програмної класифікації видатків та кредитування місцевих бюджетів/Тимчасової класифікації видатків та кредитування для бюджетів місцевого самоврядування, які не застосовують програмно-цільового методу); номер реєстраційного/спеціального реєстраційного рахунку.

З метою запровадження єдиних підходів до кваліфікації органами Казначейства порушень бюджетного законодавства та вживання до порушників уніфікованих заходів впливу наказом Держказначейства від 29.12.12 №394 було затверджено Методичні рекомендації щодо порядку застосування органами Державної казначейської служби України заходів впливу за порушення бюджетного законодавства. У п. 2.5 Методичних рекомендацій вказані певні види порушень бюджетного законодавства, за які до розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів застосовується захід впливу у вигляді попередження та у вигляді зупинення операцій з бюджетними коштами. У разі виявлення цих порушень посадовою особою органу Казначейства складається попередження без зазначення терміну усунення порушення та протокол. Відповідно до наказу Міністерства фінансів України №1054 від 01.12.2016 «Про внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України» протокол розглядається тим управлінням Казначейства, який його склав.

Після складання протоколу, відповідно до п. 4 Порядку складання Протоколу про порушення бюджетного законодавства та форми Протоколу про порушення бюджетного законодавства, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 15.11.2010 №1370, другий примірник передається розпоряднику (одержувачу) бюджетних коштів на строк до

двох робочих днів з дня отримання для викладу пояснень та підписання керівником.

Відповідно до п.2 Порядку зупинення операцій з бюджетними коштами, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 19.01.2011 №21, рішення про зупинення операцій приймається органом Казначейства протягом трьох робочих днів з дня надходження протоколу. Отже, граничним терміном прийняття розпорядження про зупинення операцій є п'ятий робочий день від дати його складення.

У практиці діяльності органам казначейства з неналежним виконанням бюджетного законодавства розпорядниками коштів доводиться зустрічатись доволі часто. Так, Управлінням Державної казначейської служби у м. Тернополі Тернопільської області за 2016 р. оформлено 114 попереджень про неналежне виконання бюджетного законодавства на суму 5519,00 тис. грн. в розрізі видів:

- при реєстрації зобов'язань/фінансових зобов'язань – 77 попереджень на суму 2599,3 тис. грн.;
- у прийнятті до виконання платіжних доручень – 0 попереджень;
- в порушення бюджетного законодавства згідно з ст. 51 та ст. 116 Бюджетного Кодексу України – 37 попереджень на суму 2919,7 тис. грн.

Розпорядники (одержувачі) бюджетних коштів несуть цивільну, дисциплінарну, адміністративну або кримінальну відповідальність за порушення бюджетного законодавства згідно із законами України.

Отже, ефективний казначейський контроль дає змогу запобігти порушенням чинного законодавства. А це спричиняє позитивний вплив на управління єдиним казначейським рахунком та державними фінансами в цілому.

Порушення бюджетного законодавства є протиправною поведінкою учасника бюджетного процесу, що має прояв у діях, які заборонені (прямо не дозволені) бюджетними нормами, або у відсутності дій, якщо обов'язок діяти певним чином прямо передбачений відповідними бюджетними нормами [2]. Тому в умовах економічної кризи надзвичайно важливою і особливо актуальною функцією казначейської служби є недопущення порушень чинного законодавства.

Література:

1. Кириленко О. Вдосконалення методів фінансування видатків бюджетів в умовах функціонування казначейської системи / О. Кириленко, Б. Малиняк // Вісник Тернопільського державного економічного університету. – Тернопіль: Економічна думка, 2006. – Вип. 1. – С. 7–16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dSPACE.tneu.edu.ua/handle/316497/11073>.
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>.
3. Паскаренко Л. Застосування органами казначейства заходів впливу за порушення бюджетного законодавства / Л. Паскаренко // Казна України. – 2015. – №6. – С. 15–19.

e-mail: lesacherneha@gmail.com

Калуцька Л.Б., *головний спеціаліст-економіст відділу статистики ведення та контролю даних у Тернопільській обл.*

УДОСКОНАЛЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ СТАТИСТИКИ: ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМКИ

Kalutska L.B., *Chief Economist of Specialist Keeping Statistics and Monitoring Data in Ternopil region*

IMPROVEMENT OF PUBLIC SERVICE STATISTICS: PROMISING DIRECTIONS

На сучасному етапі розвитку української держави офіційна державна статистика розвивається в умовах значних соціально-політичних та економічних змін, здійснення адміністративної реформи, переходу на міжнародні стандарти статистичної звітності. Такі обставини вимагають пошуку та реалізації нових підходів до державної статистичної діяльності в Україні, формування системи інформаційно-статистичного забезпечення, яка б швидко реагувала на зміни життя в суспільстві. Ефективність державної статистики в Україні в багатьох випадках залежить від досконалості її правової основи, тому вирішення проблем нормативної регламентації офіційної статистичної діяльності є вкрай необхідним.

В Україні дослідження окремих питань вдосконалення нормативно-правової бази, інфраструктури та системи управління державної статистики займалися такі вчені, як О. Васечко, А. Головач, О. Гончар, А. Єріна,